

א. גיטין יד.

הנהו גינאי דעביד חושבנא בהדי הדדי, פש חמש איסתרי זווי גבי חד מנייהו, אמרי ליה "יהבינהו ניהליה למרי ארעא" באפי מרי ארעא, וקנה מיניה. לסוף אזל עבד חושבנא בין דיליה לנפשיה, לא פש גביה ולא מידי. אתא לקמיה דרב נחמן, א"ל "מאי איעביד לך... הא קנו מינדך!" א"ל רבא, "ואטו האי מי קאמר 'לא יהבינא'? 'דליכא גבאי' קאמר!" א"ל, "א"כ קנין בטעות הוא, וכל קנין בטעות חוזר."

ב. בבא מציעא פ.

אמר רבי יוחנן המוכר פרה לחבירו ואמר לו פרה זו נגחנית היא נשכנית היא בעטנית היא רבצנית היא והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות
תניא נמי הכי המוכר שפחה לחבירו ואמר לו שפחה זו שוטה היא ניכפית היא משועממת היא והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות
אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי, היו בה כל המומין הללו מהו?
אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמרינן משמיה דרבא: היו בה כל המומין הללו אין זה מקח טעות.

ג. ריטב"א - שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף פ עמוד א

הייתי סבור כי להשביח מקחו ואמר ששוה הדמים אפילו היו בה כל המומין ההם

ד. רש"י מסכת בבא מציעא דף פ עמוד א

הרי זה מקח טעות - לפי שהכיר הלוקח בשאר מומין שאינן, וכסבור הוא בכולן משקר [המוכר] אלא להשליך מעליו תרעומת הוא אומר, הילכך מקח טעות הוא, דאדעתא דהכי לא זבן.

ה. רי"ף מסכת בבא מציעא דף מט עמוד ב

הרי זה מקח טעות שהוא אומר לו כשראיתי שאינה נשכנית ולא רבצנית ולא בעטנית אמרתי כשם שאין אלו המומין בה כך זה המום האחר אינו בה ולהשביח דעתי הוא אומר לי כך.

ו. ב"ח חושן משפט סימן רלב:ח

וקצת קשה דהרמב"ם ורבינו קוראים למום נשכנית רבצנית מומין שאינן ניכרין, והרי"ף והרא"ש קוראים אותן גלויין! ונראה דודאי כאשר נודע דנשכנית ורבצנית ובעטנית היא מעתה קוראים אותם בשם מומין הניכרים, והרמב"ם ורבינו מיירי בסתמא בשאינו נודע מומין אלו בפרה זו השתא ודאי אתה קורא אותם מומין שאינן ניכרין. מה שאין כן עוורת וחיגרת דמפורסם וגלוי לכל רואה דאית בה מומין אלו:

ג' שיטות להסביר מה פוסל המקח: (א) שיקר במומין אחרים לגרום ללוקח לחשוב שגילוי המום הוי שקר, אף דאפשר ללוקח לבדוק

ז. רש"י מסכת בבא מציעא דף פ עמוד א

(רישא) הרי זה מקח טעות - לפי שהכיר הלוקח בשאר מומין [שהזכיר המוכר] שאינן, וכסבור הוא בכולן משקר...
(סיפא) מום זה ומום אחר - שפירש לו שם אותו מום לבדו, ואמר לו: "מום זה בה, ועוד מומין אחרים."
(סיפא) אין זה מקח טעות - דכיון דאותו המום הזכיר לו לבדו - בו היה לו לבדוק.
(רב אחא) היו בה כל המומין הללו - ואינו מקפיד אלא על האחד, ובא וטוענו: כסבור הייתי שאתה כולל בה מה שאין בה ומה שיש בה, ואילו ידעתי שזה בה לא הייתי לוקחה, מאי.
(רב אחא) אפילו - לא גרסינן, והכי גרסינן: הכי אמרינן משמיה דרבא היו בה כל המומין האלו אין זה מקח טעות.

ח. נימוקי יוסף מסכת בבא מציעא דף מט עמוד ב

(סיפא) מום זה ומום אחר. אבל א"ל בראשונה אותו מום שיש בה [ופירש לו מום זה ועוד מומין אחרים ואותם לא פירש לו, וזה כפירוש רש"י ז"ל] כיון שאותו מום ניכר ונראה לעין אף על פי שסנפו עם האחרים אין זה מקח טעות דאם לא שסבר וקבל היה לו לבדוק:

ג' שיטות להסביר מה פוסל המקח: (ב) שיקר במומין אחרים לגרום ללוקח לחשוב שגילוי המום הוי שקר, ואי אפשר ללוקח לבדוק

ט. רי"ף מסכת בבא מציעא דף מט עמוד ב

(רישא) פרה זו לא היתה לא רבצנית ולא נשכנית ולא בעטנית [והן מומין ניכרין], אבל היה בה מום אחר שאינו ניכר ומנאה המוכר עם אלו המומין שאינן בה, אף על פי שהזכירו לו ומנאו בתוך אלו המומין הרי זה מקח טעות שהוא אומר לו כשראיתי שאינה נשכנית ולא רבצנית ולא בעטנית אמרתי כשם שאין אלו המומין בה כך זה המום האחר אינו בה ולהשביח דעתי הוא אומר לי כך הלכך ה"ז מקח טעות...
(סיפא) הראהו מום אחר שהוא ניכר ונראה לעינים ואמר לו "פרה זו יש בה מום זה ויש בה עוד מום פלוני" ולא היה [מום השני] נראה לעין, אין זה מקח טעות שהרי לא הטעהו ולא אמר לו אלא מומין שבה.

י. ביאור הגר"א חושן משפט סימן רלב:טז

(רישא) ורי"ף ורא"ש פי' דרישא שלא היה בה א' מכל המומין הנזכרין כאן והיה בה מום אחר שאינו ניכר כגל' בגמ' והיה בה מום אחר ואין נ"מ בזה לגל' שלנו מום אחד וגם אלו המומין הנזכרין כאן אינן ניכרין... (סיפא) ובסיפא שא"ל מום א' ניכר ומום א' שאינו ניכר והיה בה שני המומין ועוד אמר בה הרבה מומין שאינן ניכרין ולא היו בה

יא. ב"ח חושן משפט סימן רלב:ח

ורב אחא הוה קמיבעיא ליה אסיפא, דילמא אף על פי שהראהו המום שהוא ניכר וסנפו בין שאר מומין שאינן ניכרין, מכל מקום אם היו בה כל המומין הוי מקח טעות, דמצי אמר מסתמא ליתנהו לכולהו מומין ואם הייתי יודע דכולהו איתנהו בה לא הוינא זבין.

יב. תוספתא ב"ב ד:ו

המוכר פרה לחבירו על מנת שיש בה מומין, ואמ' לו נגחנית היא נגפנית היא נשכנית היא רבצנית היא בעטנית היא והיה בה מום אחר וסנפו עם המומין, הרי זו מקח טעות. ואם אמ' לו אותו המום ומום אחר עמו, אין זה מקח טעות.

יג. רא"ש מסכת בבא מציעא פרק ו סימן יד

(רישא) פירוש: פרה זו לא היתה נשכנית ולא רבצנית ולא בעטנית, אבל היה בה מום אחר שאין ניכר ומנאו המוכר עם אלו המומין שאינם בה. אף על גב שהזכירוהו ומנאו עם אלו המומין, הרי זה מקח טעות, שהוא אומר לו כשראיתי שאינה לא רבצנית לא נשכנית ולא בעטנית אמרתי כשם שאלו המומים אינם בה כך מום אחר אין בה ולהשביח דעתי אומר (לו) כך. הלכך הרי זה מקח טעות ואין יכול לומר לו כבר הודעתך.

(סיפא) אבל הראה לו מום אחד שהוא ניכר ונראה לעין, ואמר לו פרה זו יש בה מום זה ויש בה מום אחר ולא היה נראה לעין, אין המקח טעות שהרי לא הטעהו ולא אמר לו אלא מומין שבה.

יד. רבינו יהונתן א' - שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף פ עמוד א

(רישא) המוכר פרה לחברו ואמר לו פרה זו נשכנית היא נגחנית היא רבצנית היא ולא היו בה מכל אלו המומין כלום והיה בה מום אחר בודאי וסנפו והזכירו עמהן עם אלו המומין שלא היו בה כלל אבל לא הכירו שהיה בה זה המום בשעה שמכרה לו ואחר כך היה ניכר הרי זה מקח טעות ואף על פי שהזכיר לו זה המום לפי שסבור זה הלוקח כי היכי דהני ליתנהו בה הכי נמי האי מומא לית בה ולפיכך הוה זבין לה.

(סיפא) אבל אם אמר לו פרה זו מום זה יש לה ואותו מום היה ניכר ונראה לעינים וגם היה בה עוד מום שלא היה ניכר לעין והזכירו לו כיון שקבל עליו את כולם אין זה מקח טעות...

טו. שיטות להסביר מה פוסל המקח: (ג) לא הזכיר את המום הממשי

טו. ראב"ד - שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף פ עמוד א

(רישא) היה בו מום אחד וסנפו בין המומין האלו. פירוש שלא הזכיר הרי זה מקח טעות, שלא תאמר הואיל וקבל עליו מומים גדולים שהזכיר לו אפילו הזכיר לו המום האחר כמו כן היה מקבלו אלא הואיל ולא הזכירו מקח טעות אף על פי שלא פרשו.

ושאלנו: אם היו בה כל המומין הללו שהזכיר לו והוא יודע כן ואף על פי כן קבל עליו, אם היה בו מום אחר ולא הזכירו יהיה מקח טעות או לא, דכי אמרינן רישא דהוי מקח טעות הני מילי בשאינו רואה בה אותן המומין שהזכיר דסבר כשם שאין בה מומין הללו כך אין בה עוד שום מום ואם היה אומר לו שיש בה מום אחר לא היה קונה אותם, אבל אם הוא יודע שיש בה מומין ואף על פי כן קבל עליו כשלא הזכיר לו שיש בה מום אחר מי הוי מקח טעות או לא?

ופשט ליה שאם היו בה מומין הללו והוא יודע כן אין זה מקח טעות וכל שכן אם אמר לו מום זה ומום אחר.

טז. ריטב"א - שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף פ עמוד א

(רישא) פרה זו נגחנית רבצנית היא. פירוש ולא היה בה אחד מן המומין האלו. "אבל אם היה לה מום אחר" פירוש שאינו ניכר, וסנפו בין המומין, הרי זה מקח טעות שיכול לומר "הייתי סבור כי להשביח מקחו אומר ששוה הדמים אפילו היו בה כל המומין ההם, והייתי סבור כי כמו ששקר באידך מומין שקר גם בזה."

(סיפא) מום זה ומום אחר. כלומר שאם הראה לו מום אחר ניכר וסנפו למום [אחר] בין המומין, אין זה מקח טעות כי היה לו לחוש שאומר אמת בזה כשם שאמר אמת באותה שהראה לו...

יז. רבינו יהונתן ב' - שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף פ עמוד א

ויש מפרשים שכל אלו נשכנית ונגחנית ורבצנית הזכיר לו וקבלם עליו בפירוש, והיה בה מום אחר שלא הזכיר לו בפירוש ולא בסתם ועכשיו רוצה הלוקח לחזור בשביל אותו מום שלא הזכיר לו מהו מי אמרינן מצי טעין מוכר כיון שראיתך שלא היית מקפיד על מומין לא רציתי להזכיר זה המום האחר או דילמא מצי למטען לוקח זה המום הוא כבוד עלי מכל מום שבעולם. ופסקינן דאין זה מקח טעות דמי שאינו מקפיד בהני כמה מומין גדולים אינו מקפיד בשום מום שבעולם ומפני הוול שהוא מוזיל לו מן הפרה הוא נכנס ליקח אותה. עד כאן:

שיטת רמב"ם ושו"ע

יה. רמב"ם הלכות מכירה פרק טו הלכה ז-ט

ז: (רישא) המוכר פרה לחבירו ומנה בה מומין גלויים ומומין שאין ניכרין, ולא היה בה מאותן המומין הגלויין שמנה, ונמצא בה מום מאותן שאינן ניכרין, הרי זה מקח טעות וחוזר ואף על פי שפירש המום שנמצא, שהרי הלוקח אומר כשראיתי שאין בה אלו המומין שנראין שמנה אמרתי כך אין בה אלו שאינן נראין שמנה, ואינו מפרש מומין אלו אלא כדי להשביח דעתי.

ח: כיצד? פרה זו עורת היא חגרת היא נשכנית היא רבצנית היא, ונמצאת רבצנית בלבד או נשכנית הרי זה מקח טעות.

(רב אחא) היו בה כל המומין שמנה אין זה מקח טעות, וכן אם היתה חגרת ונמצאת נשכנית אף על פי שאינה עורת אין זה מקח טעות.

ט: (סיפא) הראה לו המום שיש בה ואמר לו מום זה יש בה ומום פלוני [ומום פלוני] אף על פי שאותן המומין שמנה נראין ונמצאו בה כולן או מקצתן אין זה מקח טעות.

יט. ב"ח חושן משפט סימן רלב:ח

ומדברי הרמב"ם פרק ט"ו נראה שהוא מפרש כפירוש הרי"ף והרא"ש בין ברישא ובין בסיפא, ובעיא דרב אחא קאי ארישא וגם אסיפא, ומסיק "אם היו בה כל המומין אין זה מקח טעות" ולא גריס "אפילו." ולפיכך כתב הרמב"ם דין היו בה כל המומים אין זה מקח טעות ברישא היכא שמנה המוכר מומין גלויין ומומין שאינן ניכרין ולא הראה לו המום שיש בה דאם היו בה כל המומין שמנה אין [זה] מקח טעות, וחזר וכתבו בסיפא היכא דהראה לו המום שיש בה ואמר לו מום זה יש בה ועוד מום פלוני ומום פלוני אף על פי שאינן נראין ונמצאו בה כולן או מקצתן אין זה מקח טעות כלל העולה דבכל ענין לא הוי מקח טעות אלא אם כן שמנה מומין גלויין ומומין שאינן ניכרין ולא היו בה מומין הגלויין כלל ונמצא בה מום מאותן מומין שאינן ניכרין הרי זה מקח טעות דהלוקח אומר כסבור הייתי כשם שאין בה אלו המומין וכו':

כ. ביאור הגר"א חושן משפט סימן רלב:טז

ולאו דוקא "כל המומין" אלא א' מהמומין הניכרין וא' מהמומין שאינן ניכרין, כיון שיש ג"כ מהניכרין אינו מקח טעות גם על שאינן... וז"ש הרמב"ם שם "וכן אם היתה חגרת ונמצאת נשכנית אף על פי שאינה עורת אין זה מקח טעות."

כא. שו"ע חושן משפט רלב:ח-ט

ח: (רישא) המוכר לחבירו פרה ואמר ליה: יש בה מום פלוני ופלוני הניכרים, ובכללם הזכיר מום שאינו ניכר, ונמצא בה אותו שאינו ניכר ולא האחרים, הרי זה מקח טעות. כגון שאמר ליה: פרה זו חגרת ועורת נשכנית ורבצנית, ונמצאת נשכנית בלבד, הרי זה מקח טעות שיאמר הלוקח: כשראיתי שלא היתה לא חגרת ולא עורת אמרתי כשם שאין בה אלו המומין כך אין בה מומין אחרים ואינו אומר אלא להשביח דעתי. אבל (אם) יש בה מומים הניכרים, בין כולם בין מקצתם, ויש בה גם המום שאינו ניכר, כגון שהיא חגרת וגם נשכנית, או שהיא עורת וגם נשכנית, אין זה מקח טעות, דכמו שמחל על הניכר כך מחל על שאינו ניכר.

ט: (סיפא) היה בה מום א' ניכר, והראה לו וא"ל: יש בה מום פלוני ומום פלוני שאינם ניכרים, ונמצאו בה אותם המומים שהזכיר שאינם ניכרים, אין זה מקח טעות אפילו היה בה כל המומין שהזכיר, שהרי לא הטעהו, שלא הזכיר לו אלא מומין שבה.

כב. ר' יעקב ישעיה בלוי, פתחי חושן ' יב:כח

	What the seller mentioned	Rashi	Rif	Raavad
1	Reisha, Rashi: All real/noticeable mumin including one claimed by the buyer, & false/noticeable mumin	טעות	קיים	קיים
2	Seifa, Rashi: All real/noticeable mumin, including one claimed by the buyer	קיים	קיים	קיים
3	Rav Acha, Rashi: All real/noticeable mumin including one claimed by the buyer, & real/unnoticeable mumin	קיים	קיים	קיים
4	Reisha, Rif: All real/unnoticeable mumin including one claimed by the buyer, & false/noticeable mumin	טעות	טעות	קיים
5	Seifa, Rif: All real/unnoticeable mumin including one claimed by the buyer, & real/noticeable mumin	?	קיים	קיים
6	Rav Acha, Rif: All real/unnoticeable mumin including one claimed by the buyer, & real others	קיים	קיים	קיים
7	Reisha, Raavad: Only unnoticeable or false/noticeable mumin, and not the one claimed by the buyer			טעות
8	Added, Raavad: Some of the real/noticeable mumin, and not the one claimed by the buyer			קיים

בבא מציעא פ.

אמר רבי יוחנן:

- המוכר פרה לחבירו ואמר לו "פרה זו נגחנית היא נשכנית היא בעטנית היא רבצנית היא" והיה בה מום אחד [או: אחר] וסנפו בין המומין, הרי זה מקח טעות.
 - "מום זה ומום אחר" אין זה מקח טעות.
- תניא נמי הכי המוכר שפחה לחבירו ואמר לו שפחה זו שוטה היא ניכפית היא משועממת היא והיה בה מום אחד וסנפו בין המומין הרי זה מקח טעות מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות
- אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי, היו בה כל המומין הללו מהו?
- אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמרינן משמיה דרבא: היו בה כל המומין הללו אין זה מקח טעות.

Rashi

Rabbi Yochanan said:

- One who sells a cow to another, saying, "This cow gores, bites, kicks, sprawls," at least one of which was noticeably absent, and it had a noticeable defect and he embedded it among the defects, this is *mekach taut*.
 - Rav Acha breih d'Rava said to Rav Ashi: What if all of the specified defects are real?
 - Rav Mordechai, citing Rava: If all of the specified defects are real, it is not a *mekach taut*.
- If he specified the noticeable defect of concern and said there were unspecified others as well, it is not *mekach taut*.

We learned similarly, in a braita regarding a maid...

Rif

Rabbi Yochanan said:

- One who sells a cow to another, saying, "This cow gores, bites, kicks, sprawls," at least one of which was noticeably absent, and it had an unnoticeable defect and he embedded it among the defects, this is *mekach taut*.
- If he named a noticeable defect, and the unnoticeable defect of concern among other unnoticeable defects, it is not *mekach taut*.
 - Rav Acha breih d'Rava said to Rav Ashi: What if all of the specified defects are real?
 - Rav Mordechai, citing Rava: If all of the specified defects are real, it is still not a *mekach taut*.

We learned similarly, in a braita regarding a maid...

Rambam, per Bach

Rabbi Yochanan said:

- One who sells a cow to another, saying, "This cow gores, bites, kicks, sprawls," at least one of which was noticeably absent, and it had an unnoticeable defect and he embedded it among the defects, this is *mekach taut*.
 - Rav Acha breih d'Rava said to Rav Ashi: What if all of the specified defects are real?
 - Rav Mordechai told Rav Ashi, citing Rava: If all of the specified defects are real, it is not a *mekach taut*.
- If he named a noticeable defect, and the unnoticeable defect of concern among other unnoticeable defects, it is not *mekach taut*.
 - Rav Acha breih d'Rava said to Rav Ashi: What if all of the specified defects are real?
 - Rav Mordechai, citing Rava: If all of the specified defects are real, it is still not a *mekach taut*.

We learned similarly, in a braita regarding a maid...

Raavad

Rabbi Yochanan said:

- One who sells a cow to another, saying, "This cow gores, bites, kicks, sprawls," at least one of which was noticeably absent, and it had a defect and he did not mention it among the defects, this is *mekach taut*.